

KÚRIA

Bfv.I.28/2013/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év június hó 18. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budai Központi Kerületi Bíróság 14.B.XI.2220/2009/18. számú ítéletét, valamint a Fővárosi Bíróság 26.Bf.XI.5324/2011/16. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Budai Központi Kerületi Bíróság a 2010. november 11. napján kihirdetett 14.B.XI.2220/2009/18. számú ítéletével vádlott neve terhelt bűnösségét rablás büntettségében [Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont], önbíráskodás büntettségében [Btk. 273. § (1) bekezdés], csalás büntettségében [Btk. 318. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont], egyedi azonosítójel meghamisításának büntettségében [Btk. 277/A. § (1) bekezdés b) pont], közokirat-hamisítás büntettségében [Btk. 274. § (1) bekezdés b) pont], kábítószerrel visszaélés büntettségében [Btk. 282. § (1) bekezdés] és kettő rendbeli hatóság félrevezetésének vétségében [Btk. 237. §]. Ezért őt - halmazati büntetésül - mint különös visszaesőt öt év fegyházbüntetésre és öt év közügyektől eltiltásra ítélte. Elrendelte a terhelttel szemben korábban kiszabott felfüggesztett börtönbüntetés végrehajtását. Rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

A másodfokon eljáró Fővárosi Bíróság a 2011. június 23. napján jogerős 26.Bf.XI.5324/2011/16. számú végzésével az elsőfokú bíróság

ítéletét helybenhagyta azzal, hogy a terheltet az ellene emelt, a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntette, és a Btk. 276. §-ába ütköző magánokirat hamisítás vétsége vádjá alól felmentettnek tekintette.

A fenti jogerős határozatok ellen vádlott neve terhelt védője terjesztett elő - a jogszabályhely megjelölése nélkül - felülvizsgálati indítványt, amelyben arra hivatkozott a tényállás II. pontja kapcsán, hogy a rablás büntetteként értékelt cselekmény helyesen legfeljebb az önbíráskodás bűncselekményének lett volna értékelhető, ehhez képest a büntetés mértéke is törvénysértő. A védő álláspontja szerint a cselekmény csak akkor minősül rablásnak, ha a követelt összeg az eredeti tartozást jelentősen meghaladja, annak legalább kétszerese, háromszorosa. Ilyen kitételt a tényállás nem tartalmaz, a kirendelt szakértő pedig az iratokkal ellentétesen állapította meg a gépjármű értékét.

Mindemellett a bíróságok eljárásjogi hiányosságok következtében tévesen jutottak arra a következtetésre, hogy a rablás megállapítható. A védő álláspontjának alátámasztására a bírói gyakorlat döntéseire is hivatkozott azzal, hogy a terhelt tevékenysége csupán a sértettnek adott kölcsön behajtására irányult, amelynek létezéséről a sértettnek is tudomása volt. A kölcsön idő előtti visszakövetelése nem ad alapot a jogtalan haszonszerzési célzat megállapítására.

Indítványozta, hogy a Kúria a terhelt cselekményét minősítse önbíráskodás büntettének és a kiszabott büntetést jelentősen enyhítse, illetve a másodfokú bíróság végzésének hatályon kívül helyezését és új eljárás lefolytatására történő utasítását kérte.

A Legfőbb Ügyészség a BF.145/2013. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - a tényállást és a bizonyítékok mérlegelését támadó részében - a törvényben kizártnak, érdemben pedig alaptalannak tartotta, ezért a megtámadott határozat hatályában fenntartására tett indítványt.

A Kúria nyilvános ülésén a védő a felülvizsgálati indítványát fenntartotta, és felszólalását írásban is becsatolta. Kifejtette, hogy a terhelt és a sértett között polgári jogviszony volt, ezért nem volt alaptalan, hogy a terhelt követeléssel lépett fel A. R-al szemben. Jogos követelésének kívánt érvényt szerezni. Mivel a terhelt nem szakértő, nem kellett tudnia, hogy a sértettől elvitt jármű mennyit ér. Követelését az értékesítés összegéből fedezte, nem kívánt nagyobb haszonra szert tenni, mint ami őt jogszerűen megillette.

Mindemellett a gépkocsi az eredeti ügylet fedezete volt, és a fedezet jelleg ezt a jogellenességet már eleve nélkülözi. Mindezekre figyelemmel - álláspontja szerint - a terhére rótt

bűncselekményt önbíráskodásnak és nem rablásnak kell minősíteni.

A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője felszólalásában utalt rá, hogy a tényállás I. és II. pontjának együttes vizsgálata alapján egyértelmű a szóbeli kölcsönszerződés, amely teljesítési határideje 2005 decembere volt. A terhelt követelése idő előttinek minősült. Téves tehát az elsőfokú ítélet azon álláspontja, hogy a terhelt jogosnak vélhette igényét. Igen rövid idő múlva követelte a kölcsön teljes összegét, ilyen körülmények mellett a polgári bíróság sem adna helyt a követelésnek. A jog nem ad lehetőséget a szerződés olyan jellegű felmondására, amire a tényállásból esetlegesen következtenni lehet. A terhelt a le nem járt követelést nem vélhette jogosnak. Ebből következően a tényállás I. pontjában írt cselekmény minősítése is aggályos, önbíráskodás helyett inkább erőszakos vagyon elleni bűncselekmény megállapítására ad alapot.

A felülvizsgálati indítvánnyal támadott II. pontban rögzített cselekmény megkezdése előtt a terhelt a kölcsönből 600.000 forintot már megszerzett a sértettől. A fennmaradó követelést a gépjármű értékével összevetve semmiképp sem tekinthető jogosnak. Ebből következően a cselekmény minősítése a büntető anyagi jogszabályainak megsértése nélkül történt és a kiszabott büntetés sem törvénysértő. Ezért a megtámadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta.

A Kúria a Be. 423. §-ának (4) bekezdése alapján a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítvánnyal meghatározott részében és az indítványban meghatározott okból, valamint a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján is felülvizsgálta [Be. 423. §-ának (5) bekezdés]. Ez utóbbit illetően felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértést nem észlelt.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdésében meghatározott okokból van helye. Mindemellett a Be. 423. § (1) bekezdésének kötelező törvényi előírása, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban ez a tényállás nem támadható.

Ebből következően a felülvizsgálati indítványnak a tényállást támadó, a bizonyítékok értékelését kifogásoló és a gépkocsi értékét vitató részével nem foglalkozott. Megjegyzi, hogy a vagyon elleni bűncselekmények, az adott esetben a rablás büntette tekintetében az elkövetési érték, a kár, vagy a vagyoni hátrány összege a történeti tényállás része, így annak támadása a felülvizsgálati eljárásban akkor is törvénytől fogva kizárt, ha ez egyébként minősítés változtatást eredményezne (BH 2009.71.). Végül az indítvány tényállástól eltérő tényekre alapozott részében (a gépkocsi a

kölcsön fedezete volt, a terheltet a törvényes zálogjog megillette) is törvényben kizárt.

A Be. 416. §-ának (1) bekezdés b) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen - többek között - akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A Kúria a felülvizsgált ítélet tényeit alapul véve a felülvizsgálati indítvány anyagi jogi kifogásait is alaptalannak találta. E körben osztotta a Legfőbb Ügyészség álláspontját.

Az 1978. évi IV. törvény 273. §-ának (1) bekezdése szerinti önbíráskodást az követi el, aki abból a célból, hogy jogos, vagy jogosnak vélt vagyoni igényének érvényt szerezzen, mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön.

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint vádlott neve terhelt A. R. D. sértettnek 800.000.- forintot adott kölcsön, amelyet a visszafizetés időpontjaként megjelölt december helyett már augusztusban visszakövetelt. Ennek érdekében a sértettet telefonon többször megöléssel fenyegette, a lakásán megjelent és fenyegetéssel a sértett különféle ingóságait (karóra, hifi torony, napszemüveg) 600.000.- forint értékben magához vette. Mindezt a sértett a fenyegetés hatására eltűrte.

A jogos igény a jogilag elismert és perben érvényesíthető igényt jelenti, amelynek teljesítését az elkövető nem törvényes úton, maga próbálja kikényszeríteni. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a terhelt és a sértett között olyan tényleges követelés áll fenn, ami a polgári jog által is elismert és érvényesíthető.

Ily módon az idő előtt, ok nélkül visszakövetelt pénzösszeg tekintetében a terheltnek felrótt cselekmény inkább erőszakos vagyon elleni bűncselekménynek, mint önbíráskodás büntettének minősülhetne (tényállás I. pont).

Ezt követően a terhelt újból megjelent a sértett lakásán egy előre kitöltött, 2.300.000.- forint értékű - ténylegesen K. K. Gy. tulajdonát képező - gépkocsi eladásáról szóló, augusztus 25-i keltezéssel ellátott adásvételi szerződéssel, amelynek aláírására közvetlen életveszélyes fenyegetéssel kényszerítette a sértettet. A jármű forgalmi engedélyét és indítókulcsát magához vette. A sértett a gépkocsi törzskönyvét nem tudta átadni, ennek érdekében a terhelt többször felhívta, végül ennek hiányában is értékesítette az interneten meghirdetett gépkocsit P. A. részére 1.250.000.- forintért. Az értékesítés során további hasznót nem realizált.

A jogerős tényállásból következően a terhelt az I. pontban

megkezdett cselekményét követően, attól időben, térben elkülönülten - folytatta. A 800.000.- forint kölcsönből a 600.000.- forint értékű ingóságok megszerzése után fennmaradó 200.000.- forint helyett 1.250.000.- forintot szerzett meg a gépkocsi eladásából, ami a tényleges követelést többszörösen meghaladja. Az eljáró bíróságok a terhelt követelését nem minősítették sem jogosnak, sem jogosnak véltnek.

Töretlen a bírói gyakorlat annak megállapítása kapcsán, hogy a ténylegesen fennálló, illetőleg a követelt összeg közötti nagyságrendi különbségből adódóan a terhelt ezen összeget jogosnak nem is vélhette.

Mindezeket a körülményeket értékelve a Kúria helytállónak találta az eljáró bíróságok ítéletének a cselekmény minősítését illető jogi álláspontját: a terhelt terhére rótt cselekményt a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül minősítették rablás büntettének.

Miután a cselekmény téves jogi minősítése csupán akkor alapos felülvizsgálati ok, ha egyidejűleg törvénysértő büntetés kiszabásához is vezet (BH 2009.139.), a Kúria - figyelemmel arra, hogy a minősítés változtatása esetén sem tekinthető a kiszabott büntetés törvénysértőnek, különösen a halmazatra és a különös visszaesésre - a megtámadott határozatokat a Be. 426. § alapján hatályukban fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. §-ának (4) bekezdés b) pontja kizárja. A 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt. Az ugyanazon jogosult által, ismételten előterjesztett, illetőleg a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett felülvizsgálati indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel mellőzheti.

Budapest, 2013. június 18.

Dr. Csere Katalin s. k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s. k.
előadó bíró, Dr. Vaskuti András s. k. bíró

A kiadmány hitelével:

Mátyás Gyöngyi
bírószáki ügyintéző